

Anmälan mot Amir Rostami och Christoffer Edling för oredlighet vid forskning

Namn på forskningsrapport: Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet

ISBN: 978-91-978537-6-7

Utgivare: Institutet för Framtidsstudier, forskningsrapport 2018/4

Författare: Amir Rostami, Hernan Mondani, Christoffer Carlsson, Joakim Sturup, Jerzy Sarnecki, Christofer Edling

Sammanfattning av anmälan:

Förstaförfattaren till rapporten Amir Rostami har arbetat länge inom polisens underrättelsetjänst. Han är väl förtrogen med de IT-system som finns inom polisen och hur de är uppbyggda. Amir Rostami har medveten undanhållit vitala förhållanden vad gäller tillförlitligheten på de uppgifter som Polismyndigheten har kunnat leverera som lett till falska och förvrängda forskningsresultat. Han har även agerat på ett sätt som försvårat möjligheterna för andra forskare att kontrollera forskningsresultaten bland annat genom att inte svara på frågor om hur beställningen av empiri till Polismyndigheten såg ut eller hur informationen som erhöles från Polismyndigheten var strukturerad. Amir Rostami har vidare haft tillgång till den uppgiftsamling som Polismyndigheten använt vid sitt urval genom att han haft anställning som polis. I etikprövningen framfördes att hans anställning som polis var ett etiskt dilemma, men det angavs att han var tjänstledig som polis. Under pågående forskningsstudie återkallade han dock tjänstledighet och samarbetade nära den enhet som gjort slagningar och bearbetningar av data. Det medförde att viktiga förutsättningar för etikprövningstillståndet åsidosattes.

Christoffer Edling anmäls för oredlighet vid forskning genom att han som projektledare inte säkerställt att god forskningssed.

Professor Stefan Holgersson
Polishögskolan, Oslo/Linköpings universitet

Professor emeritus Johannes Knutsson
Polishögskolan Oslo

Professor emeritus Bo Wennström
Uppsala universitet

Förtydligande vad som ligger till grund för anmälan om oredlighet vid forskning

Följande punkter ligger till grund för anmälan om oredlighet vid forskning:

- Missvisande redovisning av urvalsprocessen och kategorisering av empiri som ligger till grund för studien.
- Bristande transparens som riskerar att påverka forskarsamhällets trovärdighet.
- Bristande möjligheter för andra forskare att kontrollera kvaliteten på empirin som forskningsstudien bygger på.
- Oklar struktur på det datamaterialet som Polismyndigheten skickade till Institutionen för framtidsstudier.
- Avsaknad av officiell beställning, bearbetning eller leverans gällande den empiri som Polismyndigheten påstått ha lämnat till Institutet för framtidsstudier.
- Diskrepans mellan förhållanden som redovisas i ansökan till etikprövningsnämnden och verkliga förhållanden.
- Ekonomiska band och beroendeställningar redovisas vare sig i forskningsrapporten eller etikansökan.
- Felaktigt och missvisande empiriska underlag gällande individers gängtillhörighet som hela studien tar sin utgångspunkt i.

Missvisande redovisning av urvalsprocessen och kategorisering av empiri som ligger till grund för studien

I forskningsrapporten framkommer att:

”Studiepopulationen består av de personer som förekommer i Polismyndighetens uppgiftssamlingar över så kallade antagonistiska miljöer. Dessa omfattar våldsbejakande extremism, fotbollsfirmer, medlemmar i olika typer av kriminella gäng, brottsliga aktörer utan grupptillhörighet i socialt utsatta områden och andra individer i den organiserade brottsligheten.” (sidan 21).

I forskningsrapporten framkommer vidare att:

”Vår klassificering av organisationstyper är myndighetsbaserad [...] Klassificeringen följer den indelning som dessa myndigheter gör efter bedömning av inkommen information om samhörighet eller tillhörighet till en våldsbejakande grupp eller miljö.” (sidan 24).

Uttrycket *"uppgiftssamlingar över så kallade antagonistiska miljöer"* ger intrycket av att Polismyndigheten har omfattande specifika uppgiftssamlingar över antagonistiska miljöer, där det framgår vilka individer som ingår i respektive miljö. Så är dock inte fallet. Två andra uttryck är också missvisande: *"klassificeringen följer den indelning som dessa myndigheter gör efter bedömning av inkommen information om samhörighet eller tillhörighet till en våldsbejakande grupp eller miljö"* och *"studiepopulationen sannolikt endast innefattar mer centrala individer"*.

Polismyndighetens IT-system är inte uppbyggda för att räkna individer som tillhör en viss gruppering. Det går därför inte automatiskt utifrån information från Polismyndighetens IT-system att få fram vilka individer som tillhör en viss gruppering. För att kunna leverera den information som Institutet för framtidsstudier efterfrågar krävs ett omfattande urvalsarbete. Eftersom det inte finns någon klar definition inom polismyndigheten när någon ska räknas ingå i en våldsbejakande grupp eller miljö krävs inom ramen för forskningsprojektet att det tas fram en separat bedömningsmall som används för detta arbete.

Förstaförfattaren till rapporten Amir Rostami har arbetat länge inom polisen underrättelsetjänst. Han är väl förtrogen med de IT-system som finns inom polisen och hur de är uppbyggda. Ovanstående vitala förhållande måste i samband med framtagning av forskningsrapport medvetet ha undanhållits av åtminstone denna författare. I skriftväxlingen med anledning av Amir Rostami svar framfördes att: *"Jag blir lite konfunderad om du som jobbat så länge inom underrättelsetjänsten inte har en idé/kännedom om hur urvalet gått till?"* (se bilaga 9). Amir Rostami svarade: *"jag kan inte utifrån egen erfarenhet spekulera om hur urvalet har gått till."* (se bilaga 10). Yttrandet är uppseendeväckande ur flera aspekter och med tanke på att han är mycket väl insatt i polisen IT-system och vilka uppgifter som går att få ut från dessa och borde han ha problematiserat urvalsprocessen i rapporten.

I skriftväxlingen med Amir Rostami framgick att i det datamaterial som Polismyndigheten skickade fanns individer som haft dubbla tillhörigheter och att Institutet för framtidsstudier sett till att de fått en unik tillhörighet *"baserad på en prioritetsordning"*. (se bilaga 6). I rapportens metoddel redovisas inte denna bearbetning av datamaterialet. Med anledning av detta ombads Amir Rostami att förklara uttrycket *"baserad på en prioritetsordning"* (se bilaga 7). Han svarade att:

"Prioriteringsordningen går ut på följande sätt. Extremister har gått före organiserad brottslighet då de är projektet primära grupp Dvs. om man har tillhörighet i MC-gäng och högerextremism har man fått prioritering högerextremism. Inom organiserad brottslighet har maffia gått före Mc-gäng. Mc-gäng gått före gatugäng. Gatugäng före partiella organisationer. De som saknar organisationstillhörighet har fallit under kategorin nätverk (se sidan 24-25). I princip följer redovisningarna i tabellerna prioriteringsordningen." (se bilaga 8)

Att inte kategorisering utgått från hur pass starka indikationen är att en viss individ tillhör en gruppering är ett kvalitetsproblem som också borde ha redovisats i metodavsnittet i rapporten. Sammantaget föreligger på flera punkter en missvisande redovisning av

urvalsprocessen och hur kategoriseringen av empiri som ligger till grund för studien har gått till.

Bristande transparens som riskerar att påverka forskarsamhällets trovärdighet

När en journalist från TV 4 (Shervin Nasiri) ställde följande fråga till Institutet för framtidsstudier: *"Vad bygger Polismyndighetens och Säkerhetspolisens indikator på en individs koppling till en gruppering eller miljö (eller flera), dvs hur definieras en individs tillhörighet till någon form av extremistmiljö?"* fick han detta svar av Amir Rostami:

"Det handlar om aktiva individer inom olika våldsbejakande extremistmiljöer och som de senaste åren kunnat knytas till händelser som varit aktuella i myndighetens uppföljning av misstänkt ideologiskt motiverad brottslighet. Dvs. det handlar om individer som är aktiva och aktuella och som kan kopplas till någon av extremismmiljöerna tex att de är medlemmar i en extremistisk organisation som NMR, de kan vara återvändare från Syrien etc. Vi i forskargruppen känner dock inte till individerna då allt är anonymiserat." (se bilaga 1)

Journalisten på TV 4 var dock intresserad av att få svar på den fråga han ställde gällande vilken indikator som använts vid urvalet. Amir Rostami skrev då:

"Du får vända dig till respektive presstjänst så får de hjälpa dig vidare, det är den information som vi har fått om hänvisning av frågor från media. Gällande extremism är det främst Säkerhetspolisen och gällande organiserad brottslighet är det Polismyndigheten som du kan vända dig till." (se bilaga 2)

Journalisten på TV hade ett intresse av att ställa frågor till den eller de som tagit fram uppgifter som låg till grund för rapporten från Institutet för framtidsstudier. När han på anmodan av Amir Rostami kontaktade Polismyndighetens presstjänst fick han svaret att de inte ville uppge vem inom polisen som tagit fram dessa uppgifter. Presstjänst meddelade att de ville att journalisten preciserade frågorna och när han frågade vilka IT-system som information var hämtad ifrån svarade presstjänst: *"Det är olika typer av underrättelseinformation. Mer än så uppger inte polisen."* (se bilaga 3)

Bristande möjligheter för andra forskare att kontrollera kvaliteten på empirin som forskningsstudien bygger på

En fråga ställdes till Christoffer Edling som är projektledare för den aktuella forskningsstudien. Uppgifter efterfrågades gällande utformningen av urvalsprocessen till de data i studien som berörde en individs grupp tillhörighet, dvs. vad som legat till grund för att en individ räknas tillhöra en viss gruppering (se bilaga 4). Projektansvarig Christoffer Edling svarade till frågeställaren som tillika är polis: *"Som polis har du förmodligen betydligt bättre känsla för hur det här materialet kommit till än vad jag har, så jag tror inte mitt svar gör dig*

klokare.” Christoffer Edling hänvisade vidare frågor till Amir Rostami eftersom *”han är den av oss som jobbat närmast uppgiftslämnarna.”* (se bilaga 5).

Frågan upprepades till Amir Rostami varvid han svarade att han inte har *”mycket mer information än vad Christofer har skrivit och vad vi har skrivit i rapporten”*. Han fortsatte:

”På vilken grund respektive individ har hamnat i olika uppgiftsamlingar vet vi inte mycket om. Förutom att det är dessa individer som myndigheterna bedömer är aktuella i dessa miljöer (organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och idrottsvåld).” (se bilaga 6)

En fråga ställdes till Amir Rostami vem/vilka inom Polismyndigheten som tagit fram dataunderlaget som skickats till Institutet för framtidsstudier (se bilaga 7). Amir Rostami skrev att *”Vi har blivit ombedda att hänvisa alla frågor om utlämningen till respektive presstjänst och inte till enskilda tjänstemän”* (se bilaga 8). Att en forskare blir hänvisad till att ta kontakt med en annans organisations presstjänst för att ställa frågor till vad som ligger till grund för en forskningsstudies resultat är anmärkningsvärt. Det följer inte god forskningssed vad gäller trovärdighet och kontrollerbarheten beträffande det dataunderlag som legat till grund studiens redovisade slutsatser.

Med anledning av att Institutet för framtidsstudier hänvisade till Polismyndighetens presstjänst ställdes följande skriftliga frågor till dem via Polismyndighetens registrator (se bilaga 13):

- Fråga 1: Hur många har arbetat med att göra urvalet?
- Fråga 2: Var har personen/personerna som gjort urvalet fysiskt suttit/varit organisatoriskt placerade?
- Fråga 3: Vilken bakgrund har personen/personerna som gjort urvalet?
- Fråga 4: Hur har urvalet konkret gått till? (tillvägagångssätt för att klassificera att person tillhör visst gäng, dvs vilka IT-system/informationskällor användes, verktyg för att ta fram uppgifterna, sökkriterier, hur bedömning gått till gällande klassificering om någon ska anses tillhöra visst gäng).
- Fråga 5: Hur var information uppställd som levererades till institutet för framtidsstudier och vilken typ av information levererades (Ev. rubriker på kolumner och vad respektive kolumn innehöll för information).

Ingen respons erhöles från Polismyndighetens presstjänst på de ställda frågorna. När det gått 13 dagar skickades åter ett mejl till Polismyndighetens registrator som var ställt till kommunikationsavdelningens presstjänst med följande innehåll: *”Jag skulle vilja veta om och i sådana fall hur länge det kan tänkas att det tar innan jag får svar på frågorna.”* (se bilaga 14). Polismyndigheten har inte svarat på om och i sådana fall när de eventuellt ska lämna någon respons på de inskickade frågorna. Det har nu gått tre veckor sedan frågorna ställdes.

Oklar struktur på det datamaterialet som Polismyndigheten skickade till Institutionen för framtidsstudier

Amir Rostami uppgav att i det material som de fått från Polismyndigheten har attributsinfo kommit med materialet *"såsom funktioner, gängnamn och miljötillhörighet"*. (se bilaga 6). För att förstå underlaget till studiens slutsatser ställdes kompletterande frågor gällande leverans av datamaterial från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen till Amir Rostami: *"Hur ser datamaterialet ut som ni har fått? Hur är datamaterialet strukturerat?"* (se bilaga 9).

Amir Rostami uppgav att han inte kunde svara på dessa frågor utan skrev: *"För vidare frågor får jag hänvisa dig till projektledaren."* (se bilaga 10). Projektledaren Christoffer Edling tillfrågades om hur det datamaterial som de fått av Polismyndigheten/Säkerhetspolisen var strukturerat (se bilaga 11). Han skrev att: *"Från polisen fick vi helt enkelt en variabel som anger grupptillhörighet."* (se bilaga 12). Svaret låg inte i linje med den beskrivningen av viss attributsinformation som Amir Rostami tidigare angett att Polismyndigheten hade levererat.

Avsaknad av officiell beställning, bearbetning eller leverans gällande den empiri som Polismyndigheten påstått ha lämnat till Institutet för framtidsstudier

Amir Rostami tillfrågades hur beställningen av datamaterial sett ut från Institutet från framtidsstudier till Polismyndigheten (se bilaga 9). Amir besvarade inte frågan utan hänvisade till projektledaren (se bilaga 10). Samma fråga ställdes till projektledaren (se bilaga 11). Projektledaren skrev att *"Om rapporten och Amirs svar nedan inte ger tillfredställande svar på dina frågor så måste jag nog hänvisa till Polisens kommunikationsavdelning."* (se bilaga 12).

Ett mejl skickades till Polismyndighetens registrator med följande lydelse:

"Polismyndigheten levererade data till institutet för framtidsstudier i höstas som resulterade i en rapport om kriminella grupperingar. Jag skulle vilja ha utdrag ur diariet där alla åtgärder, handläggare, beslutsfattare, datum framgår gällande detta ärende." (se bilaga 13)

Efter drygt tio dagar erhöles svar från den tillförordnade sektionschefen för den Nationella operativa avdelningens (NOA) underrättelseenhet. Hon skrev att:

"Jag har försökt eftersöka de handlingar du begärt ut vilket har tagit tid. Det har framkommit att den begärda handlingen inte kan lämnas ut eftersom Polismyndigheten inte förvarar den." (se bilaga 14)

En kompletterande fråga ställdes till henne:

"Ja, bara för att förtydliga så här var min begäran:"

Hej, Polismyndigheten levererade data till institutet för framtidsstudier i höstas som resulterade i en rapport om kriminella grupperingar. Jag skulle vilja ha utdrag ur diariet där alla åtgärder, handläggare, beslutsfattare, datum framgår gällande detta ärende.

Om jag tolkar ditt svar rätt så finns det inte begäran eller några andra åtgärder gällande leveransen av dessa data diarietförda.” (se bilaga 15)

Svaret som erhöles från henne var:

”Du har tolkat det rätt. Det finns inga uppgifter som är diarietförda i detta ärende.” (se bilaga 16)

Projektansvarig Christoffer Edling och den person (Amir Rostami) som hade jobbat närmast uppgiftslämnarna kunde eller ville inte lämna information om hur beställning av information från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen hade utformats. Vid skriftväxling uppgav Amir Rostami att kontaktpunkten vid Polismyndigheten var NOA (se bilaga 8). Vid kontakt Polismyndigheten kunde dock tillförordnade chefen för NOA:s underrättelseenhet inte hitta någon dokumentation vare sig på att Institutionen för framtidsstudier inkommit med en beställning, att något beslut fattats att leverera information, att någon utfört informations-sammanställningen som Institutionen för framtidsstudier efterfråga eller att informationen hade levererats till Institutionen för framtidsstudier. Att betänka är att leveransen gäller mer än 15 000 poster med mycket känslig information.

En anställd får inte på eget initiativ, utan att det är kopplat till en tjänsteåtgärd, dra ut uppgifter ur polisens register och leverera dessa till en annan myndighet. Det skulle vara problematiskt om polisen med hänvisning till att någon är forskare ger denne tillåtelse att göra de utdrag denna finner lämpligt. Det skulle i praktiken innebära att personen in blanco kunde göra vilka registerutdrag och slagningar som helst.

Det går utifrån ovanstående fakta dra slutsatsen att det vare sig skett någon officiell begäran eller leverans av efterfrågat datamaterial från Polismyndigheten till Institutionen för framtidsstudier. Om vi utgår från att materialet som Institutionen för framtidsstudier bygger på inte är fabricerat av forskningsprojektet har således framtagning och leverans av datamaterial från Polismyndigheten skett på ett informellt sätt. Det finns även andra förhållanden som tyder på detta genom att individer som är Polismyndighetens experter på vissa våldbejakande grupper eller miljöer inte varit involverade i framtagning av material till Institutet för framtidsstudier. Att Institutet för framtidsstudier fått tillgång till datamaterial från Polismyndigheten menar vi har sin naturliga förklaring. Amir Rostami som är polis har under 2018 tjänstgjort femtio procent vid Polismyndigheten (se bilaga 17).

Diskrepans mellan förhållanden som redovisas i ansökan till etikprövningsnämnden och verkliga förhållanden.

Det bör påtalas att i punkt 5:3 i underlaget till det beslut regional etikprövningsnämnden i Stockholm fattade (2017/537-31/5) framförs att: *"En av forskargruppens medlemmar (Rostami) är (tjänstledig) polis, varför ett uppenbart etiskt problem skulle uppstå om forskargruppen så att säga bakvägen förser brottsbekämpande myndigheter med specifik information om medverkande individer."*. När forskningsprojektet var igång återkallade Rostami tjänstledigheten och började åter arbeta femtio procent som polis (se bilaga 17) med uppdrag kopplat till grov organiserad brottslighet. I ett veckobrev i oktober 2018 från underrättelseenheten på Nationella operativa avdelningen gällande ett projekt som syftade till att bland annat motverka organiserad brottslighet framgår att Amir Rostami (Framtidsstudier/Polismyndigheten) har engagerats i detta uppdrag¹. Tidigare samma år, i juni 2018, framgick att Amir Rostami tillsammans med en kollega på Institutet för framtidsstudier hade börjat gå igenom mord- och mordförsöksutredningar de senaste åren i Stockholm i ett forskningsprojekt inom Stockholmspolisen. Det framgick att det bland annat ingick att undersöka orsakerna bakom våldet².

Amir Rostami har därigenom under forskningsprojektet fått tillgång till Polismyndighetens uppgiftssamlingar som legat till grund för leveransen av datamaterial till Institutet för framtidsstudier. Detta förhållande är mycket problematiskt. Den *"black box"* vad gäller information från Polismyndigheten som levererats till forskargruppen på Institutet för framtidsstudier föreligger således inte genom den tillgång som Amir Rostami har till Polismyndighetens uppgiftssamlingar. Det är möjligt för honom att göra sökningar på personnummer och komma åt en mängd känslig information som det av etikansökan framgår att forskargruppen inte ska ha tillgång till.

Ett förhållande som talar för att forskargruppen räknat med att ha tillgång till uppgifter som man, som det verkar, på ett felaktigt påstått skulle vara avidentifierade är det faktum att det i etikansökan anges att:

"Studiepopulationen är identifierat främst genom Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, men även övrig identifiering från exempelvis öppna källor och förundersökningar förekommer som komplement." (sidan 6, etikansökan)

Det är inte möjligt att komplettera studiepopulationen med uppgifter från öppna källor och förundersökningar utan att veta vilka individer som ingår i studiepopulationen. Detta går inte att göra med en studiepopulation som är avidentifierad.

¹ Veckobrev utskickat 2018-10-19 av Kim Nilvall, Underrättelse 4 Und NOA.

² <https://www.svd.se/sa-ska-polisen-forhindra-ny-mordvag-i-stockholm>

Ekonomiska band och beroendeställningar redovisas vare sig i forskningsrapporten eller etikansökan

I rapporten anges inte på något ställe huvudrapportförfattarens starka koppling till polisen - att han är anställd av Polismyndigheten när rapporten tagits fram. Även en annan forskare som skrivit rapporten är finansierad av Polismyndigheten (Joakim Skurup). Det är viktigt att det vid forskning tydliggörs vilka ekonomiska band det kan finnas mellan forskare och organisationer som kan ha nytta av de forskningsresultat som presenteras (jämför exempelvis med forskare på tobak, där det visat sig att de som finansieras av tobaksindustrin oftare kommit fram till mer positiva resultat för tobaksindustrin). Detta har inte gjorts i den aktuella forskningsstudien. Det är heller inget som berörs i etikansökan, utan tvärt om anges att Amir Rostami är tjänstledig från Polismyndigheten. Amir Rostami är anställd på Stockholmspolisens regionledningskansli och har ett nära samarbete med bland annat regionpolischefen. Huvudförfattaren av rapporten har bl.a. varit med regionpolischefen på föreläsningar och studiebesök.³ Huvudförfattaren till rapporten har dessutom under arbetet med rapporten i flera sammanhang fört ut budskap under 2018 som varit positiva för polisen, t.ex. att slutsatser från USA ska få stopp på ny gängmordsvåg, att polisen ska hämta inspiration från Tysk polis m.m.

Felaktigt och missvisande empiriska underlag gällande individers gängtillhörighet som hela studien tar sin utgångspunkt i

Amir Rostami skrev i ett svar gällande hur urvalet gått till att Polismyndigheten har använt Surfa (se bilaga 10). Som tidigare påpekats är Amir Rostami väl förtrogen med polisens IT-system. Med tanke på hans bakgrund måste han vara medveten om de förhållanden som vi redovisar nedan⁴.

Surfa/Analys notebook som Amir uppger att man använt sig av vid framtagning av uppgifter till studien bygger på objektifierad information i form av entiteter, där dokument är grundhandlingen och i dessa anges bilar, personer, tider, platser, grupperingar etc. Om man ska göra en analys kan man öppna ett dokument och sedan kan man expandera upp information som ingår i dokumentet med hjälp av länkar. Två fiktiva exempel för att förklara innebörden av detta: Det ena att det varit en demonstration på Sergels torg med 20 deltagare (10 NMR och 10 AFA). Det andra en MC kortege bestående av 50 personer varav 3 tillhörde HA. I dokumentet gällande demonstrationen på Sergels torg anges då entiteterna AFA, NMR och personnumret på 20 personer. I dokumentet som upprättas med anledning av MC-kortegen kommer entiteterna vara HA och personnumret på 50 personer. Det finns inte en enhetlig nationell rutin för att i dokument registrera att individer som kontrollerats tillhör en viss gruppering. Om man nu använder Surfa och expanderar upp alla dokument där NMR respektive HA finns med kan man därför felaktigt tro att man då får med de som tillhör NMR respektive HA. Men om man tar exemplet med Sergels torg så skulle ett sådant tillvägagångssätt för att få fram vilka individer som ingår i en viss gruppering medföra att man

³ Se t.ex. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/sa-ska-polisen-lara-sig-av-tysklands-arbete-mot-skjutningar/>

⁴ Som erhållits vid samtal med personal som arbetar inom Polismyndighetens underrättelsetjänst.

får fram 20 personer, trots att 10 av dessa tillhör AFA och gällande exemplet med de stoppade motorcyklarna att 50 personer dyker upp vid sökningen på HA, trots att bara tre var medlemmar i HA.

Det som ligger till grund för informationen i ett dokument kan t.ex. vara ett HR (händelserapport), som att polispersonal var på en plats vid en viss tidpunkt och radade upp 20 personer mot en vägg och kontrollerat dessa, där en del tillhör AFA och en del Vit makt. Eftersom det i dokument vanligen inte anges vem som tillhör vilken gruppering måste man således klicka på länken till respektive person och där utifrån vilka brott personen begått, vem denne begått brott med etc. dra slutsatsen vilken gruppering personen tillhör. För att kunna analysera grunden för informationen i dokument kan det krävas att man letar rätt på ett enskilt HR eller förundersökning och läser dokumentet. Ett HR vid en särskild händelse kan vara väldigt omfattande. Likaså kan förundersökningar vara stora. Med ett sådant tillvägagångssätt för att ta fram data till rapporten hade det gått åt stora resurser bara för att analysera några månaders händelser i hela landet i syfte att ta ut vilka personer som går att koppla till en viss gruppering. Att betänka är att uppgifterna i rapporten omfattar år 1995 till 2018, men hur urvalet gått till är oklart.

Ett annat problem i sammanhanget är att uppgifter i systemet STORM där HR finns registrerade i inte fanns 1995. Istället registrerades de på IM (ofta på papper). Inte heller utredningssystemet DurTvå fanns. Förundersökning, förhör etc skrevs på papper. Det gäller också annan typ av underrättelseinformation. Bara att hitta informationen som behövts för att säkerställa kvaliteten på uppgifterna som redovisas i rapporten hade varit svårt. Dessutom när det gäller nya system som STORM så lagras bara HR ett år. Sedan arkiveras de. Det gör att de inte går att hitta efterfrågade uppgifter som är mer än ett år gamla om man använder systemet STORM, utan man måste begära att systemförvaltaren letar rätt på aktuell information. Även den aspekten talar för att uppgifterna som rapporten utgår ifrån inte har kvalitetssäkrats, utan att det handlar om att man använt Surfa och genom en snabb handpåläggning fått ut ett antal personnummer som utåt kan ge ett trovärdigt intryck, men som inte är tillförlitliga uppgifter, vilket åtminstone Amir Rostami måste ha varit väl medveten om.

Om siffror inte ska vara missvisande krävs, som beskrivs ovan, att man går igenom olika typer av dokument och i detalj läser dessa **med tydligt definierade kriterier** för huruvida någon ska räknas tillhöra en gruppering eller ej. Som tidigare påtalats finns det inte några sådan definierade kriterier inom Polismyndigheten. Av rapporten och de svar som ansvarig för rapport lämnat verkar heller inte forskarna tagit fram några sådana kriterier. Räcker det exempelvis med att någon uttryckt en viss åsikt i sociala medier för att räknas tillhöra en gruppering? Det finns organisationer som i huvudsak är nätbaserade som kan kopplas till vit makt, nazism, extremism och även terror. Exempel på organisationer som främst är nätbaserade inom vit makt är Granskning Sverige, Svegot, Motgift, Det Fria Sverige och senast Projekt Ekerö. Har man tagit in några organisationer med "nätkrigare" i statistiken kan mängden Vitmakt-sympatisörer framstå som överväldigande många. Om det inte räcker med att uttryckt en viss åsikt för att klassificeras på ett visst sätt utan att man måste nått upp till en viss frekvens yttrande var går då den gränsen? Om det inte räcker med aktivitet på sociala medier för att räknas tillhöra ett gäng utan att man måste ha deltagit i någon aktivitet fysiskt - räcker det med att en person varit med vid ett tillfälle på en demonstration för att räknas

tillhöra en gruppering eller suttit vid samma bord på krogen som en gängmedlem? Hur många gånger måste i sådana fall en person ha kontrollerats tillsammans med en annan person för att man ska anse att de tillhör samma organisation, 1, 2 eller kanske 5 gånger? De kanske gillar samma fotbollslag och att de kontrollerats i samband med bråk vid en fotbollsmatch, utan att ha någon annan gemensam nämnare. Det kan också vara så att de träffat på varandra när de skulle in till stan och julhandla eller när de skulle titta på bio. En person kanske inte ens känner en gängmedlem som denne kontrollerades tillsammans med utan att någon som personen åkte in till stan tillsammans med kände igen gängmedlemmen sedan tidigare. Det behöver inte ens vara en kriminell koppling. De kanske gått i samma klass, och därför stannade de och utbytte några ord. I samband med detta blev de kontrollerade av polis. Det kan ju också vara så att den enda relationen kanske är att den ena är säljare av narkotika och den andra är köpare. Den som säljer är med i ett gäng och den som köper narkotika inte är med i ett gäng, men att de kontrollerats på samma plats. När fråga ställdes till institutet för framtidsstudier: *"Vad bygger Polismyndighetens och Säkerhetspolisens indikator på en individs koppling till en gruppering eller miljö (eller flera), dvs hur definieras en individs tillhörighet till någon form av extremistmiljö?"* borde man ha hänvisat till ett dokument med tydligt definierade kriterier, eller kunnat redovisa kriterierna i mejl om de getts muntligen. Med tanke på att polisens system inte är utformade för att räkna individer som tillhör en viss gruppering måste kriterierna som använts för att ta ut personerna anges på ett utförligt sätt. Spårbarhet är en viktig princip när det gäller forskning. Denna grundläggande princip har inte följts.

I rapporten framgår vidare att man hämtat uppgifter från åren 1995-2018. Man påstår samtidigt att rörligheten är ganska stor i grupperingarna och att det händer mycket under en två-års period. Om det är en totalsumma man utgår från, dvs de som någon gång kopplats till en gruppering under en 20-års period kan det därmed vara så att det är hundratals individer som börjat och därefter slutat i en organisation som finns med i datamaterialet. Dataunderlaget säger i sådana fall inte hur många brottsaktiva som finns idag och hur många som tillhör de grupperingar som lyfts fram i rapporten.

Som uppgifterna presenteras skrämmer det folk i och med att det verkar som att de kriminella organisationerna är större än de är, särskilt som det anges i rapporten att:

"Det bör påpekas att studiepopulationen sannolikt endast innefattar mer centrala individer och att den faktiska populationen kan vara betydligt större. Studiepopulationens storlek kan rimligtvis betraktas som en minimiskattning av antalet individer som återfinns i den antagonistiska miljön i Sverige idag." (sidan 23).

I rapporten påstås att det finns ett utarbetat samarbete mellan MC-kriminalitet och vit maktrörelsen. Personer med god inblick i dessa miljöer har uttryckt en förvåning eftersom de inte har sett denna typ av koppling. Utomlands har det i vissa fall förekommit sådan koppling. I Sverige har det bara handlat om enstaka försök från Bandidos/outlaws att ta kontakt med vit makt miljö för att man är intresserad av att värva personer med ett stort våldskapital. Men det har snarare rört sig om en tro att det finns våldskapital inom vit makt. Det handlar

istället framförallt om ett skrämsekapital kopplat till att dessa grupperingar har en skrämmande ideologi. Visserligen finns det vissa personer inom vit makt som har våldskapital, men de flesta uppvisar en låg grad av kriminalitet vad gäller andra brott än hets mot folkgrupp, våldsam motstånd och våldsam upplopp kopplat till en reaktion på ett ingripande/angrepp samt brott mot knivlagen och vapenlagen (tårgas) menar personal inom Polismyndighetens underrättelsetjänst vi har haft kontakt med. Att man i rapporten kommit fram till att det finns ett utarbetat samarbete mellan MC och vit makt kan bero på att man inte tagit hänsyn till tidsaspekten när man hanterat datamaterialet. Om vi exempelvis tar en identitetssökande halvkriminell person kan han till exempel under ett par år på 90-talet varit med i vit makt rörelsen. Han kliver sedan av vit makt och blir senare en medlem i en MC-organisation. Om man hanterar datamaterialet på så sätt att man inte beaktar tidsaspekten kan det därmed se ut som en person både är medlem i en MC klubb samtidigt som denna tillhör vit makt rörelsen trots att det rör sig om helt två separata tidsperioder i individens liv. Om man behandlar datamaterialet på detta sätt kan det därmed se ut som om organisationerna har samarbete (genom att personen enligt datamaterialet är medlem i bägge organisationerna) trots att organisationerna inte har något samarbete. Ovanstående resonemang ska ses som en följd av att urvalsprocessen inte beskrivits.

Det finns andra betänkligheter i datamaterialet som rör detaljer. Utifrån det åldersspann som angivits för vissa grupperingar går det efter kontakter med personal inom Polismyndighetens underrättelsetjänst dra slutsatsen att mycket kända personer inom en organisation inte finns med i materialet och att det på samma sätt finns betänkligheter gällande de som tagits med i en annan organisation med tanke på angivet åldersspann. Eftersom urvalsprocessen inte beskrivs är det svårt att veta vad orsaken till detta är. Det går exempelvis att spekulera i att om man vid urvalet inte tagit hänsyn till tidsaspekten kan innebära att en person som var med i en organisation i mitten av 90-talet och då var drygt 60 år är över 80 år nu och hamnar i materialet för att han tillhört organisationen. Det blir effekten om historiska uppgifter blandas med dagsaktuella uppgifter som ålder, inkomst och utbildning. Ovanstående förhållanden talar enligt personal inom Polismyndighetens underrättelsetjänst för att den som tagit fram uppgifterna till institutet för framtidsstudier inte dagligdags arbetar med de gäng som rapporten berör.

Det finns också andra problem om det är så att dagsaktuella uppgifter har blandats med historiska uppgifter. En representant för institutet för framtidsstudier uttalande bland annat att man var förvånad över att utbildningsnivån bland vissa individer var så pass hög i vissa gäng och att gängtillhörighet inte så tydligt som tidigare framförts går att koppla till socio-ekonomiska faktorer. Det kan vara ett resultat av om historiska uppgifter blandas med dagsaktuella uppgifter. Det kan vara individer som utbildat sig efter att de avslutat sin brottsliga bana eller som genomgått utbildning i samband med långa fängelsestraff. Det finns många felkällor om man snabbt drar ut information från polisens IT-system utan att ha tydligt definierade kriterier och försöker använda sig av denna information för att dra generella slutsatser. Utifrån de beskrivningar som finns i forskningsrapporten går det inte att veta hur forskargruppen gjort för att få fram sina slutsatser.

Ett annat problem med att studien sträcker sig över så lång tid är att vissa gäng ändrat karaktär. Om man exempelvis tar SD så har organisationen gjort en omfattande resa. Det fanns på 90-talet tydliga kopplingar till den rasbiologiska miljön, där det år 1995 förekom att medlemmar "heilade" på möten. Ett medlemskap i SD anno 2018 är något helt annat än ett medlemskap i SD på tidigt 90-tal. I rapporten framgår att det är 382 personer som tillhör vit makt miljön. Det som anges är inte cirka 400 personer utan 382 personer. Vilka grupperingar räknas tillhöra vitmakt miljön och när räknas man tillhöra en gruppering? Om man tar t.ex. organisationen Alternativ för Sverige så skulle det gå att räkna in dem i vit-makt miljön. De fick 20 000 röster i riksdagsvalet och har enligt egna uppgifter 1200 medlemmar. NMR fick 2000 röster. Expo har kunnat identifiera cirka 330 aktiva personer i NMR under 2017, men kartläggningar som media gjort pekar på att det sannolikt är över 500 aktiva personer i NMR, och till det tillkommer ett okänt antal aktiva nazister som sprider NMR:s propaganda. De radikala brottsaktiva våldsbejakande från vit-makt som polisen är intresserade av rör sig om 150-200 individer, och denna siffra har varit relativt konstant under lång tid. Sympatisörer i olika vit-makt organisationer har varierat över tid. Det är svårt att förstå hur man kommit fram till den exakta siffran 382 personer som redovisas i rapporten. En hypotes skulle kunna vara att det bara är personer som begått brott som redovisas i rapporten, men en sådan hypotes faller i och med att det i rapporten framgår att 23 procent av de personer som påstås tillhöra vit makt inte misstänkts för brott.

De som registreras i polismyndighetens system är de som kan kopplas till kriminella företeelser och kriminella individer och det krävs ganska mycket för att få registrera att någon tillhör en gruppering. Rapportens redovisning av huruvida de som påstås tillhöra en gruppering är kriminellt belastade är därför i sig konstigt eftersom polisen inte generellt sett får registrera de som bara har åsikter etc (se t.ex. det s.k. Romregistret). Polisen har inte några register vilka som är medlemmar i olika grupperingar. Det är enligt personal på underrättelsetjänsten svårt att förstå hur forskningsprojektet fått fram uppgifterna på de individer som inte är kriminellt belastade i respektive gruppering. De som kan kopplas till kriminella företeelser är intressanta för polisen och det finns en risk att man i statistiken tagit med personer i periferin som bara på något sätt i något sammanhang har kopplats till en person eller företeelse.

På grund av PUL (xxx) och ny polisdatalag rensades ASP (Allmänt spaningsregister) där grupptillhörighet tidigare angavs. Inför valet 2018 har grupptillhörighet åter registrerats i ASP, men det är så få uppgifter att ASP inte är användbart i det avseendet enligt personal på underrättelsetjänsten. Tidigare fanns så kallade SURAR, men de upphörde i nya myndigheten så man kan säga att polisen ur en aspekt är historielös. Framförallt gäller det individer som är med i en gruppering och inte begår brott. De försvinner i registren efter ett år. Det betyder att det är en stor risk att om man utgår från de uppgifter som finns i IT-systemen och inte har kunskap om en gruppering missar man individer som tillhör denna gruppering. Istället har man i rapporten med individer som någon gång under sitt liv kunnat kopplas till detta gäng oavsett om de för närvarande är med i gänget eller ej. Med tanke på hur datamaterialet verkar ha tagits fram så innebär det att den analys som genomförs i rapporten i stor utsträckning innefattar personer som inte är med i respektive gäng, medan personer som tillhör gänget, men som inte syns för att de inte varit brottsaktiva, inte ingår i analysen. Risken att det

föreligger en underrepresentation vad gäller icke brottsaktiva tas upp i metodavsnittet, men problematiken med att personer som inte är med i gäng redovisas i statistiken nämns inte.

Det finns som tidigare nämnts inte något enskilt IT-system i Polismyndigheten som går att använda som underlag för att ta fram vilka personer som ska definieras tillhöra ett gäng. Uppgifter som behövs för en analys av vilka individer som kan räknas tillhöra respektive gäng finns lagrade i olika SUS:ar (Särskild uppgiftssamling) med varierande åtkomstskydd beroende på hur känslig informationen är. Vilka poliser som har tillgång till respektive SUS bygger på tjänstenyttan för respektive polis. Det finns SUS:ar på nationell nivå, på nationella operativa avdelningen (NOA), på regioner och i vissa fall på polisområden. Det kan finnas olika information om samma personer i dessa SUS:ar. I vissa fall behövs tillgång till olika SUS:ar för att kunna analysera en viss persons gängtillhörighet. I en enskild regional SUS eller i en SUS på ett polisområde kan det finnas uppgifter om att en person säljer narkotika och ingår i ett försäljningsnätverk. I en helt annan SUS kan det framgå att denna personer är med i NMR. Det behövs tillgång till bägge dessa SUS:ar för att få reda på denna information. Det finns enligt personal på underrättelsetjänsten inte någon polis i landet som har tillgång till samtliga SUS:ar, och behörigheten hos olika anställda varierar. För att kunna bedöma underlaget för hur uppgifterna tagits fram är det därför viktigt att veta vem som tagit fram underlaget – något som Institutet för framtidsstudier inte angivit utan hänvisar till Polismyndigheten som vägrar uppge detta.

När det gäller den islamistiska miljön, vit makt-miljön och den autonoma miljön har datamaterial till rapporten inhämtats från både Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. När det gäller just dessa miljöer skulle ett argument kunna vara att Säkerhetspolisen till skillnad från Polismyndigheten har IT-system som är uppbyggda för att räkna individer som tillhör en viss gruppering. Det som talar emot detta är att det inte är lagligt att ha register över personers åsikter eller religiösa tillhörighet. När det gäller den islamistiska miljön är det drygt 30 procent av de som kategoriserats i denna organisationstyp som inte finns med i misstankeregistret, 23 procent vad gäller vit- makt miljön och 16 procent i den autonoma miljön. Dessutom om det vore så att Säkerhetspolisen hade fullödiga register på personer som tillhör dessa miljöer hade det inte funnits något behov av att inhämta uppgifter från Polismyndigheten gällande dessa miljöer. Dessutom kvarstår problematiken vilka grupperingar som ska räknas in i exempelvis vit-makt miljön: Nordisk ungdom, alternativ för Sverige m.m? Och när någon räknas tillhöra en gruppering.

Avslutningsvis:

I rapporten och i utifrån olika yttrande som Amir Rostami gjort framkommer inte de problem med datakvaliteten och tillförlitligheten som nämns i föregående avsnitt. Istället ger rapporten och olika yttranden ett precist intryck av antal individer som tillhör en viss gruppering. Rapporten och olika yttranden har fått stort offentlig genomslag och påverkat den offentliga debatten, politiska beslut och Polismyndigheten. De förhållanden som tas upp ovan och som inte redovisas är därför mycket allvarliga. Med tanke på Amir Rostamis bakgrund är det uppenbart att han måste känna till huvuddelen av det som presenteras i föregående avsnitt. Han har gjort ett medvetet val att undanhålla denna information vad

gäller tillförlitligheten på de uppgifter som Polismyndigheten har kunnat leverera vilket lett till falska och förvrängda forskningsresultat.